

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของครูที่นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครประทับใจในทางบวกและทางลบ โดยใช้กรณีศึกษา (Critical Incident Technique)
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของครูที่นักเรียนชายประทับใจและนักเรียนหญิงประทับใจทั้งทางบวกและทางลบ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ปีการศึกษา 2526 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 192 คน เป็นนักเรียนชาย 96 คน นักเรียนหญิง 96 คน จาก 24 โรงเรียนใน 8 เขต โดยวิธีสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) และแบบแยกประเภท (stratified random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบรายงานเหตุการณ์สำคัญ (Critical Incident Report Form) และแบบบันทึกการสัมภาษณ์นักเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวของโครงการ NTR (วิทยาลัยครูส่วนสุ่นันทา 2523: 9-10) และได้รับการตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสม ในการใช้ภาษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ก่อนนำไปใช้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบรายงานเหตุการณ์สำคัญไปให้กลุ่มตัวอย่างบันทึกเหตุการณ์ที่ประทับใจครูทั้งในทางบวกและทางลบ และบันทึกการสัมภาษณ์นักเรียนชาย-หญิง จากกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 1 คู่ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ คู่ละประมาณ 40 นาที

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์เหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ตามเกณฑ์การวิเคราะห์พฤติกรรม ได้พฤติกรรมสำคัญของครูที่มีผลต่อความรู้สึกประทับใจของนักเรียนทั้งในทางบวกและทางลบ

4.2 สัดหมวดหมู่ของพฤติกรรมสำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์ ทั้งพฤติกรรมที่ประทับใจในทางบวกและทางลบ

4.3 แลกแจงความถี่รายข้อ ของแต่ละพฤติกรรมในแต่ละหมวดหมู่ทั้งพฤติกรรมที่ประทับใจในทางบวกและทางลบ

4.4 คำนวณหาค่าร้อยละของพฤติกรรมแต่ละข้อทั้งพฤติกรรมที่ประทับใจในทางบวกและทางลบ

4.5 คำนวณหาค่าร้อยละของพฤติกรรมแต่ละข้อ จำแนกตามเพศทั้งพฤติกรรมที่ประทับใจในทางบวกและทางลบ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมสำคัญของครูที่เป็นที่ประทับใจของนักเรียนทั้งในทางบวกและทางลบนำมาจัดหมวดหมู่ได้ 3 ด้าน คือ

- 1.1 ด้านการสอน
- 1.2 ด้านการปกครองอบรมแนะนำ
- 1.3 ด้านคุณธรรมจริยธรรม

2. พฤติกรรมที่เป็นที่ประทับใจของนักเรียนในทางบวกแต่ละด้าน ปรากฏผลดังนี้

2.1 ด้านการสอน ประกอบด้วย

- 2.1.1 มีเทคนิคการสอนที่ อธิบายเข้าใจง่ายและมีจิตวิทยาในการสอน
- 2.1.2 ให้การเสริมแรงและกำลังใจแก่เด็ก
- 2.1.3 ให้ความช่วยเหลือด้านการเรียน และส่งเสริมความสามารถ

เป็นรายบุคคล

- 2.1.4 ตั้งใจสอน
- 2.1.5 วางแผนการสอน มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน

2.2 ด้านการปกครองอบรมแนะนำ ประกอบด้วย

- 2.2.1 ใช้จิตวิทยาในการอบรมตักเตือน และแก้ไขข้อบกพร่อง

พร้อมทั้งชมเชยผู้ปฏิบัติ

- 2.2.2 ชี้แจงเหตุผลให้เด็กเข้าใจก่อนการลงโทษ
- 2.2.3 เอาใจใส่ดูแลนักเรียนสม่ำเสมอและให้คำปรึกษาที่ดี
- 2.2.4 ให้ความยุติธรรมแก่เด็ก
- 2.2.5 ให้ความเป็นกันเองแก่เด็ก
- 2.2.6 สันใจพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคล

2.3 ด้านคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย

- 2.3.1 มีความรัก ห่วงใย หวังดี และมีน้ำใจต่อศิษย์
- 2.3.2 มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- 2.3.3 มีความเมตตากรุณา
- 2.3.4 เป็นผู้มีความซื่อสัตย์
- 2.3.5 เป็นผู้เสียสละและอุทิศตนเพื่อศิษย์
- 2.3.6 มีความอดทนอดกลั้นรู้จักควบคุมอารมณ์
- 2.3.7 มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง
- 2.3.8 รู้จักให้อภัย
- 2.3.9 พุดจาไพเราะ

3. พฤติกรรมที่เป็นที่ประทับใจของนักเรียนในทางลบแต่ละด้าน ปรากฏผลดังนี้

ไม่ชัดเจน

- 3.1 ด้านการล่อน ประกอบด้วย
 - 3.1.1 ไม่รู้จักใช้จิตวิทยาในการล่อนและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน
 - 3.1.2 ใช้เทคนิคการล่อนและวิธีล่อนไม่ดี อธิบายไม่เข้าใจ สิ่งงาน
 - 3.1.3 ขาดการตรวจสอบติดตามผลการล่อน
 - 3.1.4 ขาดการวางแผนการล่อนและการปฏิบัติงาน
 - 3.1.5 ไม่ส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน
- 3.2 ด้านการปกครองอบรมแนะนำ
 - 3.2.1 ใช้วิธีการลงโทษที่ทารุณไม่มีเหตุผล
 - 3.2.2 ไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง
 - 3.2.3 ขาดความยุติธรรม
 - 3.2.4 ขาดจิตวิทยาในการปกครองเด็ก
 - 3.2.5 แก้ไขปัญหาโดยใช้อำนาจตัดสินสั่งการในทางไม่ดี
 - 3.2.6 ไม่สนใจและเอาใจใส่เด็ก
- 3.3 ด้านคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย
 - 3.3.1 ไม่มีเหตุผลและไม่รับฟังเหตุผลของเด็ก
 - 3.3.2 แสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพ (ก้าวร้าว)
 - 3.3.3 ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่
 - 3.3.4 ไม่รอบคอบ
 - 3.3.5 ใจแคบ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์
 - 3.3.6 ขาดความอดทนอดกลั้น
 - 3.3.7 ถูกเหยียดหยามนักเรียน

4. พฤติกรรมสำคัญของครูที่เป็นที่ประทับใจในทางบวกของนักเรียนในด้านต่าง ๆ พบว่า

- 4.1 พฤติกรรมสำคัญของครูด้านการล่อนที่เป็นที่ประทับใจในทางบวกของนักเรียนมาก เป็นลำดับที่ 1 คือ การมีเทคนิคการล่อนดี อธิบายเข้าใจง่ายและมีจิตวิทยาในการล่อน ลำดับที่ 2 คือ การให้การเสริมแรงและกำลังใจแก่เด็ก

พฤติกรรมสำคัญของครูด้านการสอนที่เป็นที่ประทับใจในทางบวกของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมาก เป็นลำดับที่ 1 และลำดับที่ 2 ตรงกันตามลำดับ คือ การมีเทคนิคการสอนดี อธิบายเข้าใจง่ายและมีจิตวิทยาในการสอนและการให้การเสริมแรงและกำลังใจแก่เด็ก

พฤติกรรมครูด้านการสอนสร้างความประทับใจแก่นักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิงในเรื่องการให้การเสริมแรงและกำลังใจแก่เด็ก และในเรื่องการให้ความช่วยเหลือด้านการเรียนและส่งเสริมความสามารถเป็นรายบุคคล พฤติกรรมครูด้านการสอนนอกจากนั้นสร้างความประทับใจแก่นักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชาย

4.2 พฤติกรรมสำคัญของครูด้านการปกครองอบรมแนะนำที่เป็นที่ประทับใจในทางบวกของนักเรียนมากเป็นลำดับที่ 1 คือ การใช้จิตวิทยาในการอบรมตักเตือนและแก้ไขข้อบกพร่องพร้อมทั้งชมเชยผู้ปฏิบัติดี ลำดับที่ 2 คือ การชี้แจงเหตุผลให้เด็กเข้าใจก่อนการลงโทษ

พฤติกรรมสำคัญของครูด้านการปกครองอบรมแนะนำที่เป็นที่ประทับใจในทางบวกของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมากเป็นลำดับที่ 1 และลำดับที่ 2 ตรงกันตามลำดับ คือ การใช้จิตวิทยาในการอบรมตักเตือนแก้ไขข้อบกพร่องพร้อมทั้งชมเชยผู้ปฏิบัติดี และการชี้แจงเหตุผลให้เด็กเข้าใจก่อนการลงโทษ

พฤติกรรมครูด้านการปกครองอบรมแนะนำสร้างความประทับใจแก่นักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิงในเรื่อง การชี้แจงเหตุผลให้เด็กเข้าใจก่อนการลงโทษ การให้ความยุติธรรมแก่เด็ก และสนใจพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคล พฤติกรรมครูด้านการปกครองอบรมแนะนำสร้างความประทับใจแก่นักเรียนชาย และนักเรียนหญิงเท่าๆกัน คือ การใช้จิตวิทยาในการอบรมตักเตือนและแก้ไขข้อบกพร่องพร้อมทั้งชมเชยผู้ปฏิบัติดี พฤติกรรมครูด้านการปกครองอบรมแนะนำนอกจากนั้นสร้างความประทับใจแก่นักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชาย

4.3 พฤติกรรมสำคัญของครูด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นที่ประทับใจในทางบวกของนักเรียนมากเป็นลำดับที่ 1 คือ การมีความรักห่วงใย ห่วงดี และมีน้ำใจต่อศิษย์ ลำดับที่ 2 คือ การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

พฤติกรรมสำคัญของครูด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นที่ประทับใจในทางบวกของนักเรียนชาย และนักเรียนหญิงมากเป็นลำดับที่ 1 และลำดับที่ 2 ตรงกันตามลำดับ คือ การมีความรักห่วงใยหวังดี และมีน้ำใจต่อศิษย์และการมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

พฤติกรรมครูด้านคุณธรรมจริยธรรมสร้างความประทับใจแก่นักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิงในเรื่อง การมีความอดทนอดกลั้น รู้จักควบคุมอารมณ์ การมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองและการพูดจาไพเราะ พฤติกรรมครูด้านคุณธรรมจริยธรรมสร้างความประทับใจแก่นักเรียนชายและนักเรียนหญิงเท่ากัน คือ การรู้จักให้อภัย พฤติกรรมครูด้านคุณธรรมจริยธรรมนอกจากนั้นสร้างความประทับใจแก่นักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชาย

5. พฤติกรรมสำคัญของครูที่เป็นที่ประทับใจในทางลบของนักเรียนในด้านต่าง ๆ พบว่า

5.1 พฤติกรรมสำคัญของครูด้านการสอนที่เป็นที่ประทับใจในทางลบของนักเรียนมากเป็นลำดับที่ 1 คือ การไม่รู้จักใช้จิตวิทยาในการสอนและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ลำดับที่ 2 คือ การใช้เทคนิคการสอนและวิธีสอนไม่ดี อธิบายไม่เข้าใจ สิ่งงานไม่ชัดเจน

พฤติกรรมสำคัญของครูด้านการสอนที่เป็นที่ประทับใจในทางลบของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมากเป็นลำดับที่ 1 และลำดับที่ 3 ตรงกันตามลำดับ คือ การไม่รู้จักใช้จิตวิทยาในการสอนและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและขาดการตรวจสอบติดตามผลการสอน และปรากฏว่าไม่มีเหตุการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมครูในบันทึกเหตุการณ์ของนักเรียนชายในเรื่อง ขาดการวางแผนการสอนและการปฏิบัติงาน และในเรื่องการไม่ส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

พฤติกรรมครูด้านการสอน สร้างความประทับใจแก่นักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชายทุกพฤติกรรม

5.2 พฤติกรรมสำคัญของครูด้านการปกครองอบรมแนะนำที่เป็นที่ประทับใจในทางลบของนักเรียนมากเป็นลำดับที่ 1 คือ การใช้วิธีการลงโทษที่ทารุณไม่มีเหตุผล ลำดับที่ 2 คือ การไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง

พฤติกรรมสำคัญของครูด้านการปกครองอบรมแนะนำที่เป็นที่ประทับใจในทางลบของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมากเป็นลำดับที่ 1 ตรงกัน คือ การใช้วิธีการ

ลงโทษที่ทากรณ์ไม่มีเหตุผล ส่วนลำดับที่ 2 ของนักเรียนชาย คือ การไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง และลำดับที่ 2 ของนักเรียนหญิง คือ การขาดความยุติธรรม

พฤติกรรมครูด้านการปกครองอบรมแนะนำสร้างความปลอดภัยแก่นักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิงในเรื่อง การใช้วิธีการลงโทษที่ทากรณ์ ไม่มีเหตุผลการไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง และในเรื่องการแก้ไขปัญหาโดยใช้อำนาจตัดสินสั่งการในทางไม่ดี พฤติกรรมครูด้านการปกครองอบรมแนะนำนอกจากนั้นสร้างความปลอดภัยแก่นักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชาย

5.3 พฤติกรรมสำคัญของครูด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นที่ประทับใจในทางลบของนักเรียนมากเป็นลำดับที่ 1 คือ การไม่มีเหตุผลและไม่รับฟังเหตุผลของเด็ก ลำดับที่ 2 คือ การแสดงกิริยาวาทะไม่สุภาพ

พฤติกรรมสำคัญของครูด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นที่ประทับใจในทางลบของนักเรียนชาย และนักเรียนหญิงมากเป็นลำดับที่ 1 และลำดับที่ 2 ตรงกันตามลำดับ คือ การไม่มีเหตุผลและไม่รับฟังเหตุผลของเด็กและการแสดงกิริยาวาทะไม่สุภาพ

พฤติกรรมครูด้านคุณธรรมจริยธรรมสร้างความปลอดภัยแก่นักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิงในเรื่อง การแสดงกิริยาวาทะไม่สุภาพ การขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และการขาดความอดทนอดกลั้น พฤติกรรมครูด้านคุณธรรมจริยธรรมนอกจากนั้นสร้างความปลอดภัยแก่นักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชาย

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่า พฤติกรรมครูที่เป็นที่ประทับใจของนักเรียนทั้งในทางบวกและทางลบนั้น สามารถนำมาจัดหมวดหมู่ได้ 3 ด้าน ซึ่งจะแยกอภิปรายในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการสอน

1.1 พฤติกรรมครูที่เป็นที่ประทับใจในทางบวกของนักเรียน มีดังนี้ คือ มีเทคนิคการสอนดี อธิบายเข้าใจง่าย และสัจฉริยวิทยาในการสอน ให้การเสริมแรงและกำลังใจแก่เด็ก ให้ความช่วยเหลือด้านการเรียนและส่งเสริมความสามารถเป็นรายบุคคล ตั้งใจสอนและวางแผนการสอนดี มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สำนักร้อย

บัวศรี (อ้างถึงใน โปยม วรรณสิริ 2513: 27-29) ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2517: 6) รมุ แล่งศักดิ์ (2505: 85-100) เทพ การะเกด (2505: 40-50) และสุรินทร์ สรรสิริ (2515: 3-9) ที่ว่า ครูต้องสร้างตัวเองให้เป็นผู้มีความสามารถสอนได้เป็นอย่างดี โดยรู้จักใช้จิตวิทยา ใช้วิธีสอนหลาย แบบ มีการวางแผนการสอน อธิบายสิ่งต่าง ๆ ให้ผู้ ชื่นเข้าใจได้โดยแจ่มแจ้งชัดเจน และมีความรู้ในวิชาที่ตนสอนเป็นอย่างดี ซึ่งตรงกับผลการ วิจัยของ ระดม บุญเรือง (2518: 93-91) และคุณนิตย วัฒนราดา (2518: 80) ที่พบ ว่า นักเรียนจะมีเจตคติที่ดีต่อครู ที่ใช้จิตวิทยาในการสอนได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้ นักเรียนได้รับความสำเร็จในการ เรียนรู้อย่างเต็มความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน มีทักษะ ในการสอนที่ดี และอธิบายได้แจ่มแจ้งชัดเจน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อ่ำไพ ลุจรัตนกุล และคณะ (2521: 11-12) และแพรวพรรณ ตีอาษา ซึ่งพบว่า ครูประถมศึกษา ควรมีทักษะการสอนหลายประการ เช่น อธิบายได้แจ่มแจ้ง เข้าใจง่ายและรู้จักวางแผน และเตรียมการสอนล่วงหน้า นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับความคิดเห็นของปรีชา จารุสุนทรศิริ (2522: 71) ลาวัณย์ วิทยาวุฒิกุล (2519: 77-86) ทิคนา แหมมณี (2521: 73-77) และผลการวิจัยของวิไลพร พรหมศิริ (2517: 41-42) เรณู ผดุงถิ่น (2517: 44- 45) และดิลก บุญเรืองรอด และคณะ (2523: 159-162) ที่ว่า พฤติกรรมของครูที่จะ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงก็คือ การจูงใจ การเสริมกำลังใจ ผู้เรียน และการทำตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน

จากผลการวิจัยนี้ ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมครูที่สำคัญ ๆ ที่เป็นที่ประทับใจ ในทางบวกของนักเรียน อันจะเป็นประโยชน์ต่อครูในการที่จะปรับปรุงพฤติกรรมและเป็น ประโยชน์ต่อสถาบันฝึกหัดครูที่จะปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงประสงค์เหล่านี้แก่นักศึกษาคู ซึ่งคาดว่า พฤติกรรมที่เป็นที่ประทับใจในทางบวกของนักเรียนนี้ จะทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อครู และการเรียนและส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ดังผลการวิจัยของ ประลำท บัณฑวังกูร (2517: 18-22) ลุษา สันทนเอม (2521: 79) และคุณนิตย วัฒนราดา (2518: 87) ที่พบว่า ถ้านักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อครู ย่อมมีความพึงพอใจที่จะเรียนและเกิด แรงจูงใจให้อยากเรียนสิ่งนั้น ในทางตรงข้ามหากนักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อครูแล้ว มักจะ ประสบความล้มเหลวในการเรียน อย่างไรก็ตามก็ดียังไม่มีหลักฐาน และข้อสรุปจากการวิจัยเพียง พอที่จะสนับสนุนว่าพฤติกรรมครูที่เป็นที่ประทับใจในทางบวกของนักเรียน จะมีอิทธิพลต่อการ เรียนรู้ของนักเรียนอย่างแน่นอน

เมื่อพิจารณา โดยส่วนรวมถึงพฤติกรรมสำคัญของครูด้านการสอนที่เป็นที่ประทับใจในทางบวกของนักเรียนมากเป็นลำดับที่ 1 คือ การมีเทคนิคการสอนดี อธิบายเข้าใจง่าย และมีจิตวิทยาในการสอน ลำดับที่ 2 คือ การให้การเสริมแรงและกำลังใจแก่เด็ก และเมื่อพิจารณา เฉพาะนักเรียนชายหรือนักเรียนหญิง ก็จะพบข้อสรุปเช่นเดียวกับพิจารณาโดยส่วนรวม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ต่างก็ให้ความสำคัญของการมีเทคนิคการสอนดี อธิบายเข้าใจง่าย และมีจิตวิทยาในการสอนตลอดทั้งการให้การเสริมแรงและกำลังใจแก่เด็ก เพราะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านความรู้ความเข้าใจ เกิดทักษะ มีเจตคติที่ดี และเกิดความซาบซึ้งในการเรียน ซึ่งจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในตัวผู้เรียน อันเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2525: 70) ฉะนั้นหน้าที่โดยตรงของครู คือ ต้องศึกษาวิธีสอน และกิจกรรมการสอน ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อจะได้นำวิธีการต่าง ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะและธรรมชาติของเนื้อหาสาระกระบวนการเรียน วยและความสามารถของเด็ก ทั้งจะต้องคำนึงถึงการให้การเสริมแรงและกำลังใจเด็กเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจและไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียนด้วย

1.2 พฤติกรรมครูที่เป็นที่ประทับใจในทางลบของนักเรียนมีดังนี้ คือ ไม่รู้จักใช้จิตวิทยาในการสอนและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ใช้เทคนิคการสอนและวิธีสอนไม่ดี อธิบายไม่เข้าใจ ส่งงานไม่ชัดเจน ขาดการตรวจสอบติดตามผลการสอน ขาดการวางแผนการสอนและการปฏิบัติงานและไม่ส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่เด็กไม่ต้องการให้ครูปฏิบัติ เพราะจะไม่บังเกิดผลดีต่อการเรียนการสอนของเด็กเลย แต่กลับจะทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นไปอย่างน่าเบื่อหน่าย ทำให้เด็กเบื่อโรงเรียน เบื่อเรียนหนังสือ และมีเจตคติที่ไม่ดีต่อครู เด็กเกิดความรู้สึกว่าครูไม่มีประสิทธิภาพ และขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ครู ถ้าเป็นเช่นนี้ ก็ย่อมส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กต่ำลงได้ดังเช่นแนวคิดของ ฌองค์ บัญมี (2521: 3-18) และรายงานการสัมมนาของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกรมการฝึกหัดครู (2520: 37) ที่ว่าโรงเรียนจะจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และสามารถผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพได้นั้น ต้องอาศัยการอบรมสั่งสอนและการให้วิชาความรู้ของครู ครูที่ออกไปปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการให้การศึกษามีประสิทธิภาพย่อมนำไปสู่ผลผลิต คือ นักเรียนที่มีคุณภาพ โดย

เฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษา ครูจำเป็นต้องเข้าใจบทบาทของตนเองว่าควรจะจัดการเรียนการสอนอย่างไรจึงจะเป็นการสนองต่อหลักสูตรและ ผู้เรียน ทิศนา ขัมมณี (2527: 883-912) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียน การสอนไว้ว่า ครูจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในหลักสูตรและแผนการสอน ต้องมีการ ปรับหลักสูตรให้เหมาะกับชั้นเรียน ต้องดำเนินการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย สัตเตรัมย์ และใช้สื่อการสอนอย่างเหมาะสม มีการวัดและประเมินผลการเรียน ตลอดจนติดตามผลการ ฝึกและปฏิบัติแสดงว่าครูที่ประสบความสำเร็จในด้านการสอน จนเป็นที่ประทับใจของเด็ก จะต้องมีความรู้ดี มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ รู้จักใช้หลักจิตวิทยา รู้หลักการวัด และประเมินผล มีการเตรียมการสอนและสอนให้นักเรียนมีคุณสมบัติตามที่หลักสูตรต้องการ

เมื่อพิจารณา โดยส่วนรวมถึงพฤติกรรมสำคัญของครูด้านการสอนที่เป็น ที่ประทับใจในทางลบของนักเรียนมากเป็นลำดับที่ 1 คือ การไม่รู้จักใช้จิตวิทยาในการสอน และสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ลำดับที่ 2 คือ การใช้เทคนิคการสอนและวิธีสอนไม่ต ออธิบายไม่เข้าใจ สิ่งงานไม่ชัดเจน และเมื่อพิจารณาเฉพาะนักเรียนชายหรือนักเรียนหญิง ก็ละพบข้อสรุปเช่นเดียวกับพิจารณา โดยส่วนรวม แสดงว่าทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ต่างก็ประทับใจในเรื่องการไม่รู้จักใช้จิตวิทยาในการสอนและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน และการใช้เทคนิคการสอน ตลอดทั้งขาดการตรวจสอบและติดตามผลงาน ซึ่งถือว่าเป็นความ บกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ของครู ครูจึงควรได้มีการปรับปรุงสมรรถภาพด้านการสอนของตน ให้ดีขึ้น เพื่อเป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่เด็ก และเด็กจะได้รับประโยชน์ในการ เรียนรู้จาก ครูได้มากที่สุด ทั้งนี้ครูจะต้องรู้จักวางแผนและเตรียมการสอนล่วงหน้าทั้งในด้านเนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียน และการวัดผลประเมินผล การสอนของครู จึงจะเป็นกิจกรรมที่สมบูรณ์ ที่สุด (อ่ำไพ สุลลิตกุล และคณะ 2521: 11-12)

2. ด้านการปกครองอบรมแนะนำ

2.1 พฤติกรรมครูที่เป็นที่ประทับใจในทางบวกของนักเรียนมีดังนี้ คือ ใช้ จิตวิทยาในการอบรมตักเตือน และแก้ไขข้อบกพร่องพร้อมทั้งชมเชยผู้ปฏิบัติ ดีแจงเหตุผลให้ เด็กเข้าใจก่อนการลงโทษ เอาใจใส่ดูแลนักเรียนสม่ำเสมอและให้คำปรึกษาที่ดี ให้ความ ยุติธรรมแก่เด็ก ให้ความเป็นกันเองแก่เด็ก สนใจพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคล ซึ่งสอดคล้อง

กับความคิดเห็นของ ทิศนา แคมมณี (2527: 883-912) สำโรช บัวศรี (2513: 27-29) อรสา กุมาร ปุกหุด (2514: 17-21) สุรินทร์ สรสิริ (2515: 3-9) และอำไพ สุจริตกุล และคณะ (2521: 11-12) ที่ว่าครูต้องศึกษาเด็กให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง รู้วิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างฉลาด รู้สึกรู้ใจให้กำลังใจและลงโทษได้อย่างเหมาะสม มีความเอาใจใส่ดูแลนักเรียนดีและเห็นอกเห็นใจนักเรียน มีความเป็นกันเอง มีความสามารถในการอบรม แนะนำและปกครองเด็กได้เป็นอย่างดี พยายามสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้กับเด็ก เพราะหน้าที่ของครูนั้นมิใช่เป็นเพียงผู้สอนหนังสือเหมือนก่อนแล้ว แต่เป็นผู้สอนคน ซึ่งจะต้องมีความเกี่ยวพันกับความรู้สึก เจตคติและพฤติกรรมของผู้เรียนโดยตรง ครูจึงต้องมีความเข้าใจในตัวเด็ก สามารถให้คำปรึกษาแนะนำแก่เด็ก และช่วยเหลือเด็กได้อย่างเหมาะสม อันจะเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในตัวผู้เรียน อันเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการสอน นั่นคือการสอนต้องช่วยให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ และมีคุณธรรมที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2525: 70)

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมถึงพฤติกรรมสำคัญของครูด้านการปกครอง อบรมแนะนำที่เป็นที่ประทับใจในทางบวกของนักเรียนมากเป็นลำดับที่ 1 คือ การใช้จิตวิทยาในการอบรมตักเตือน และแก้ไขข้อบกพร่องพร้อมทั้งชมเชยปฏิบัติดี ลำดับที่ 2 คือ การชี้แจงเหตุผลให้เด็กเข้าใจก่อนการลงโทษ และเมื่อพิจารณาเฉพาะนักเรียนชายหรือนักเรียนหญิง ก็จะพบข้อสรุปเช่นเดียวกับพิจารณาโดยส่วนรวม แสดงให้เห็นว่าทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ต่างก็ประทับใจในพฤติกรรมครูเกี่ยวกับการใช้จิตวิทยาในการอบรมตักเตือน และแก้ไขข้อบกพร่องพร้อมทั้งชมเชยปฏิบัติดีและการชี้แจงเหตุผลให้เด็กเข้าใจก่อนการลงโทษ ซึ่งเป็นการชี้แจงให้เด็กเห็นถึงข้อดีข้อเสียของการประพฤติปฏิบัติของตน มิใช่ลงโทษหรือว่ากล่าวตักเตือนโดยปราศจากเหตุผล ถ้าครูใช้วิธีการอบรมโดยการตำหนิหรือลงโทษ โดยไม่ชี้แจงให้เด็กยอมรับความจริง เด็กจะเกิดปฏิกิริยากับครู และมีเจตคติที่ไม่ดีกับครูได้ ซึ่งเป็นผลให้เกิดความท้อแท้ในการเรียน ผลสุดท้ายอาจทำให้เกิดปัญหาหนีโรงเรียน และไปสร้างปัญหาในทางที่ผิดชอบแก่สังคมได้

2.2 พฤติกรรมครูที่เป็นที่ประทับใจในทางลบของนักเรียนมีดังนี้ คือ ใช้วิธีการลงโทษที่ทารุณไม่มีเหตุผล ไม่รู้สึกควบคุมอารมณ์ของตนเองขาดความยุติธรรม ขาดจิตวิทยาในการปกครองเด็ก แก้ปัญหาโดยใช้อำนาจตัดสินสั่งการในทางไม่ดี และไม่สนใจ

เอาใจใส่เด็ก แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่เด็กไม่ต้องการให้ครูปฏิบัติ เพราะเป็นพฤติกรรมที่ทำลายขวัญและกำลังใจของเด็ก โดยเฉพาะการลงโทษอย่างทารุณที่พบจากการวิจัยครั้งนี้ เช่น ตบหน้า ตะสบเด็กแขวนคอ ชิงห้องให้อดอาหาร ตีด้วยหวาย ฯลฯ ล้วนเป็นพฤติกรรมที่ทารุณโหดร้าย เป็นการกระทำที่ขัดต่อระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการลงโทษนักเรียน พ.ศ. 2515 (กรุงเทพมหานคร สำนักการศึกษา 2524: 153-156) ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า การลงโทษนักเรียน จะกระทำได้เมื่อนักเรียน ประพฤติผิดหรือฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาหรือของกระทรวงศึกษาธิการ หรือฝ่าฝืนกฎกระทรวงศึกษาธิการ ออกตามความในประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อสั่งสอนให้มีความประพฤติดีหรือเพื่อให้เข็ดหลาบ ดังนั้นการที่นักเรียนกระทำความผิดเล็กน้อย เช่น ไม่ได้ส่งการบ้าน คุยกันในเวลาเรียน หรือเล่นซุกซนจึงไม่สมควรลงโทษรุนแรงดังกล่าว แต่ควรใช้การว่ากล่าวตักเตือนแนะนำจะเหมาะสมกว่าในเรื่องความสนใจและเอาใจใส่เด็ก ก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครู เพราะจะทำให้ครูรู้ปัญหาของเด็กแต่ละคน และจะได้หาทางแก้ไขหรือช่วยเหลือได้ทันทั่วถึง ก่อนที่จะลุกลามจนช่วยแก้ไขไม่ได้ และมีผลกระทบต่อการศึกษาของเด็ก ครูจึงต้องสนใจศึกษาพฤติกรรมของเด็ก และความแตกต่างในตัวของแต่ละคน เพื่อนำมาเป็นข้อสังเกตพิจารณาในตัวของเด็ก และจะต้องได้ความรักความสนใจเอาใจใส่อย่างเท่าเทียมกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และขอชี้แจงว่าระหว่างครูกับศิษย์ (สงวน สิทธิเสีคือรณ 2524: 48-52) จะทำให้การปกครองเด็กเป็นไปอย่างได้ผล

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมถึงพฤติกรรมสำคัญของครูด้านการปกครองอบรมแนะนำที่เป็นที่ประทับใจในทางลบของนักเรียนมากเป็นลำดับที่ 1 คือ การใช้วิธีการลงโทษที่ทารุณไม่มีเหตุผล ลำดับที่ 2) คือ ไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองและเมื่อพิจารณาเฉพาะนักเรียนชาย ก็จะพบข้อสรุปเช่นเดียวกับพิจารณาโดยส่วนรวม สำหรับนักเรียนหญิงนั้นให้ความประทับใจในเรื่องการขาดความยุติธรรมเป็นลำดับที่ 2 แสดงว่าการใช้วิธีลงโทษอย่างทารุณ โดยใช้อารมณ์และไม่ให้ความยุติธรรมแก่เด็กนั้น เป็นพฤติกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดผลดีแก่ครูเลย แต่จะทำให้เด็กมีเจตคติที่ไม่ดีแก่ครู ครูจึงควรควบคุมอารมณ์ของตน รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา ให้ความยุติธรรมแก่เด็ก รักและเอาใจใส่เด็กทุกคนเท่ากัน จึงจะได้ชื่อว่าเป็นครูที่ดีที่ต้องการ (เจสสิว บุรณิกดี และคณะ 2520: 192)

3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม

3.1 พฤติกรรมครูที่เป็นที่ประทับใจในทางบวกของนักเรียนมีดังนี้ คือ มีความรักห่วงใย ห่วงดี และมีน้ำใจต่อศิษย์ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเมตตากรุณา เป็นผู้ที่มีเหตุผล เป็นผู้เสียสละและอุทิศตนเพื่อศิษย์มีความอดทนอดกลั้นรู้จักควบคุมอารมณ์ มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง รู้จักให้อภัย และพูดจาไพเราะ พฤติกรรมเหล่านี้นับว่าเป็นพฤติกรรมสำคัญที่ครูควรยึดถือปฏิบัติให้มาก เพราะเป็นเรื่องของลักษณะนิสัยที่ดี ที่เด็กจะได้ยึดถือเอาเป็นแบบอย่างต่อไป ซึ่งเป็นคุณธรรมที่หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ต้องการให้เกิดขึ้นกับเด็ก ดังได้ระบุไว้ในการล่อนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (จริยศึกษา) ว่า ครูจะต้องสอนหลักจริยธรรม 30 ข้อ เช่น สอนให้นักเรียนมีความเมตตากรุณา ให้เป็นผู้มีเหตุผล มีสติยับยั้งชั่งใจ รู้จักผิดชอบชั่วดี รู้จักทำใจให้สงบมีสมาธิและมีอารมณ์แจ่มใส สัมรยาทในการแสดงความเคารพ การขอบคุณ การขออภัย การปฏิเสธ การแสดงความไม่เห็นด้วย การแสดงความเสียใจ มีหลักธรรมในการอยู่ร่วมกัน เช่น การเสียสละการให้อภัย และการให้ความเห็นอกเห็นใจ เป็นต้น (ศิลาณา แยมมณี 2521: 75) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวีดิษฐ์ มุทระเมธา (2523: 211-212) ไพฑูถย์ อินทรวินชา (2515: 7-10) อารักษ์ กาญจนพิทักษ์ (2517: 19) และอรสา งามาร ปุกหุด (2514: 17-21) ที่ว่า ผู้เป็นครูจะต้องเป็นสุภาพชน มีความอดทนอดกลั้น มีจิตใจหนักแน่นมีความรักเอาใจใส่ และเห็นอกเห็นใจเด็ก มีความรับผิดชอบ มีอารมณ์ขัน มีความเสียสละ และเมตตากรุณาต่อเด็ก ตรงกับผลการวิจัยของ ล้อม ไชยศิริ (2510: 60-61) และ มณฑนา ปิยะมาตา (2511: 96-100) ที่พบว่า ครูที่ดีต้องการต้องเป็นคนพูดจาสุภาพชัดเจน มีความเมตตากรุณาเป็นกันเองกับนักเรียน ขยัน อดทน มีระเบียบ มีความยุติธรรมซื่อตรง ส่งเสริมให้กำลังใจ และให้ความอุปการะแก่นักเรียน ครูสมควรทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อจะได้ถ่ายทอดเจตนารมณ์ไปสู่เด็กจะได้เป็นเด็กที่มีคุณภาพของชาติสืบไป

เมื่อพิจารณา โดยส่วนรวมถึงพฤติกรรมสำคัญของครูด้านคุณธรรมจริยธรรม ที่เป็นที่ประทับใจในทางบวกของนักเรียนมากเป็นลำดับที่ 1 คือ การมีความรักห่วงใย ห่วงดี และมีน้ำใจต่อศิษย์ ลำดับที่ 2 คือ การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเมื่อพิจารณาเฉพาะนักเรียนชาย หรือนักเรียนหญิง ก็จะพบข้อสรุปเช่นเดียวกับพิจารณา โดยส่วนรวม แสดงว่านักเรียนมีความต้องการความรักความเอาใจใส่ ความมีน้ำใจของครูมาก

ตั้งที่ ประสพ รัตนากร (2522: 89) ได้ให้ความเห็นว่า สิ่งที่ต้องการมากที่สุดคือ ความอบอุ่นใจ ซึ่งครูสามารถปฏิบัติได้โดยให้ความรัก ให้ความปลอดภัยมั่นคง ให้ความสำคัญ ช่วยเหลือ เป็นต้น โดยเฉพาะนักเรียนในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่สู้ดีนัก และมีปัญหาในเรื่องขาดการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่ เด็กจึงรู้สึกว่า การได้รับความรัก ความห่วงใย และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จากครูเป็นหนทางที่ช่วยสร้างความอบอุ่นและมั่นคงทางใจให้แก่เขาได้ จะได้ไม่เป็นเด็กที่สร้างปัญหาให้เกิดแก่สังคมในที่สุด

3.2 พฤติกรรมครูที่เป็นที่ประทับใจในทางลบของนักเรียนมีดังนี้ คือไม่มีเหตุผลและไม่รับฟังเหตุผลของเด็ก แสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพ (ก้าวร้าว) ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ไม่รอบคอบ ใจแคบ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ ถูกเหยียดหยามนักเรียน และขาดความอดทนอดกลั้น พฤติกรรมเหล่านี้ตรงกับผลการวิจัยของ ดิลก บุญเรืองรอด และคณะ ในโครงการ NTR (2523: 38-43) และน้อย อัฐธรรมรัตน์ (2525: 53-56) ซึ่งได้ศึกษาพฤติกรรมของครูที่เด็กไม่ต้องการหรือไม่ให้ผลดี ซึ่งได้แก่ การขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ขาดระเบียบวินัย ขาดมนุษยสัมพันธ์ พูดจาไม่สุภาพกับนักเรียน ก้าวร้าว ถูกนักเรียนคิดในแง่ไม่ดีกับนักเรียน และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่ผู้เรียน เป็นต้น โดยเฉพาะพฤติกรรมเกี่ยวกับการไม่มีเหตุผลและไม่รับฟังเหตุผลของเด็ก เป็นที่ประทับใจแก่เด็กสูงมาก ซึ่งน่าเป็นห่วงว่าถ้าเด็กได้รับความรู้สึกเช่นนี้จากครูไปเรื่อย ๆ ก็จะเป็นพฤติกรรมที่ติดตัวเด็กไป ครูจึงไม่ควรหาทางออกในการแก้ปัญหาด้วยอารมณ์หรือมีพฤติกรรมก้าวร้าวโดยไม่คำนึงถึงจิตใจของเด็ก แต่ควรปรับปรุงพฤติกรรมของตนเพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน

เมื่อพิจารณา โดยส่วนรวมถึงพฤติกรรมสำคัญของครูด้านคุณธรรม จริยธรรมที่เป็นที่ประทับใจในทางลบของนักเรียนมากเป็นลำดับที่ 1 คือ การไม่มีเหตุผลและไม่รับฟังเหตุผลของเด็ก ลำดับที่ 2 คือ การแสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพ (ก้าวร้าว) และเมื่อพิจารณาเฉพาะนักเรียนชายหรือนักเรียนหญิง ก็จะพบข้อสรุปเช่นเดียวกับพิจารณา โดยส่วนรวมแสดงว่า ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ไม่ต้องการให้ครูเป็นคนไม่มีเหตุผลและไม่รับฟังเหตุผลของเด็ก และมีพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของโครงการ NTR (2523: 38-43) ที่พบว่า พฤติกรรมที่ให้ผลเสียต่อการเรียนรู้ของนักเรียน คือ พฤติกรรมก้าวร้าว ดังนั้น ผู้เป็นครูจึงควรพิจารณาปรับปรุงตนเองในด้านบุคลิกและการแสดงออกของตนให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร เพื่อจะช่วยให้เด็กมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์
 - 1.1 ควรมีการอบรมครูเพิ่มเติมในเรื่อง เทคนิคการสอน และวิธีสอนกลุ่ม ประสิทธิภาพต่าง ๆ ตามแนวหลักสูตร 2521
 - 1.2 ควรติดตามผลการปกครองดูแลเด็ก และการลงโทษเด็กของครูให้อยู่ ในสภาพพอเหมาะ พอควร ไม่สุดผล
 - 1.3 ควรเน้นเรื่อง คุณธรรมจริยธรรมที่ครูพึงปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างที่ดี แก่ศิษย์ เช่น ความเสียสละ ความเมตตา ความอดทน ความขยัน และความรับผิดชอบ
2. ข้อเสนอแนะสำหรับครู
 - 2.1 ควรศึกษาหลักสูตร แผนการสอน คู่มือครู สื่อการเรียน กิจกรรมและ การประเมินผล เพื่อจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสนองต่อหลักสูตร
 - 2.2 ควรประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ โดยยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม อันเป็นแนวทางสร้างสรรคตนเองและเด็กให้มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติใน อนาคต
 - 2.3 ควรใช้หลักสิทธิวิทยาในการปกครองดูแลเด็ก และลดการลงโทษเด็ก อย่างทารุณ เพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่เด็ก
3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 3.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมของครูตามวุฒิ เพศ และอายุ ราชการ เพื่อดูว่าตัวแปรดังกล่าวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสำคัญของครูหรือไม่
 - 3.2 ควรศึกษาพฤติกรรมสำคัญของผู้บริหาร โดยใช้ Critical Incident Technique โดยครูเป็นผู้บันทึกเหตุการณ์